

**Україна в геополітичних планах країн Антанти і
Центральних держав. Війна та українські
політичні сили. Головна українська рада. Союз
визволення України. Загальна українська рада.**

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. На початку Першої світової війни українські землі залишалися поділеними між Російською та Австро-Угорською імперіями. Великі держави розглядали Україну передусім як стратегічну територію, джерело продовольства, сировини й людських ресурсів. Українські політичні сили мусили визначитися: підтримувати одну з імперій, зберігати нейтралітет чи використати міжнародну кризу для боротьби за власну державність.

- Пояснювати стратегічне значення українських земель.
- Порівнювати плани Російської імперії, Австро-Угорщини та Німеччини.
- Розрізняти позиції ТУП, СВУ, ГУР і ЗУР.
- Пояснювати, чому «українське питання» набувало міжнародного значення.

1. Чому українські землі були важливими?

Чинник	Значення
Географічне положення	Українські землі лежали на стику Російської та Австро-Угорської імперій і стали одним із ключових просторів Східного фронту.
Ресурси	Родючі землі, продовольство, промислові райони й транспортні шляхи робили Україну важливою для воєнної економіки.
Людський потенціал	Мільйони мешканців імперій були мобілізаційним ресурсом; українці опинилися по різні боки фронту.

Важливо: українці не мали власної держави, тому долю українських земель великі держави планували без участі самих українців.

2. Геополітичні плани держав

Держава	Що прагнула отримати / навіщо
Російська імперія	Оволодіти Східною Галичиною, Північною Буковиною та Закарпаттям; відсунути кордон за Карпати й ліквідувати осередок українського руху під владою Габсбургів.
Австро-Угорщина	Послабити Росію; претендувала на Волинь і Поділля та підтримувала ідею відокремлення України від Росії як засіб послаблення супротивника.
Німеччина	Прагнула послабити й розчленувати Російську імперію; Україна цікавила її як простір бойових дій і джерело продовольства та сировини.
Османська імперія та Румунія	Мали власні територіальні інтереси в Причорномор'ї та на Буковині.

Спільна риса: Україну розглядали передусім як територію, ресурс і засіб послаблення суперника, а не як самостійний суб'єкт міжнародної політики.

3. Наддніпрянська Україна: різні відповіді на війну

Позиція	Зміст
Підтримка Росії	Частина діячів сподівалася, що лояльність до імперії дасть змогу після війни вимагати ширших прав. Симон Петлюра закликав виконати «громадянський обов'язок» перед державою.
Нейтралітет	Товариство українських поступовців зайняло нейтральну позицію, а з 1916 р. виступало проти підтримки будь-якої зі сторін.
Самостійницька позиція	Частина емігрантів-наддніпрянців пов'язувала шанс на незалежність із поразкою Російської імперії.

4. Союз визволення України (СВУ)

Коли і де	14 серпня 1914 р., Львів.
Діячі	Дмитро Донцов, Володимир Дорошенко, Олександр Скоропис-Йолтуховський та інші емігранти з Наддніпрянщини.
Мета	Відокремлення України від Росії та створення української держави.
Діяльність	Представництво українського питання в європейських столицях, агітаційна й просвітницька робота, зокрема серед військовополонених українців.

5. Головна українська рада та Загальна українська рада

Організація	Дата	Керівник	Основна позиція
ГУР	1 серпня 1914 р.	Кость Левицький	Підтримка Австро-Угорщини у війні; для Наддніпрянщини — перспектива самостійної держави, для українських земель Австро-Угорщини — національно-територіальна автономія.
ЗУР	5 травня 1915 р.	Кость Левицький	Об'єднала представників партій Галичини й Буковини та СВУ; прагнула представляти спільні політичні інтереси українців у воєнний час.

6. Чому позиції відрізнялися?

Українці жили у двох імперіях із різними політичними умовами. Для одних головною загрозою була Російська імперія, для інших — можливі репресії за нелояльність до держави, громадянами якої вони були. Єдиного загальноукраїнського політичного центру на початку війни не існувало.

поділ між двома імперіями

різні політичні умови

різні стратегії у війні

7. Що треба запам'ятати

Дата	Подія
1.08.1914	Створення Головної української ради у Львові.
14.08.1914	Створення Союзу визволення України.
5.05.1915	Створення Загальної української ради.

Ключові поняття: геополітика, репресії, українське питання, самостійництво, автономія.

Підсумок. Перша світова війна загострила проблему розділеності українців між імперіями. Самостійницька ідея вийшла на рівень організованої політичної програми та міжнародної діяльності.